

Budmerické zvesti

1/2014

O živote v Budmericiach

3. ročník • apríl 2014

Záchranca

Ako ľudia sme ustarostení o svoj život, o život svojich príbuzných, priateľov, o život na svete. Táto ustarostenosť o život je vložená do našej prirodzenosti vo forme pudu sebazáchovy a je súčasťou nás ľudí ako rozmýšľajúcich a mravne konajúcich bytostí. Je našou povinnosťou chrániť život, starať sa o jeho zachovanie. Zároveň si však veľmi dobre a úzkostlivo uvedomujeme aj to, že všetko na svete podlieha smrti a že jej raz podľahne aj my. Čo tu robiť?

Smrťou sa završuje náš život. Smrť určitého človeka pochopíme naplno iba vtedy, keď vieme ako a čomu žil, a prečo zomrel. Smrť nie je niečo, čo nepatrí k životu. Smrť však nemôže byť vrcholom života človeka. Smrť definitívne završuje to, o čo sa človek snažil. Jedni vidia v človeku najhoršiu bytosť – sadista, zvrhlík, najnebezpečnejší tvor. Iní pozerajú na človeka ružovo. Stačí zmeniť prostredie a všetko príde samo.

Ako je to teda s človekom? Nie je anjel, ani diabol. Často sa snaží o dobro, ale aj často padá. Vidí dobro a ideály, ale je v ňom aj ničivý sklon, ktorý ho od týchto ideálov odvádza. Z toho vznikajú konflikty v samotnom človeku i v celej ľudskej spoločnosti. Príčinou nie je ani len prostredie. Ak by to bola pravda, potom by Judáš neskončil tak, ako je to všeobecne známe. Zlyhania a konflikty sa odohrávajú vo vnútri každého človeka. Neporiadok a chaos, ktoré pozorujeme v ľudstve, sa odohráva aj v každom z nás. Všetci cítime napätie a zlyhávame. Sami si nestačíme. Nemáme dosť dobrej a silnej vôle. Potrebujeme, aby nás niekto oslobodzoval, lebo iba ľudskými silami sa zla nezbavíme. Môže nám pomôcť iba nadľudský záchranca.

On všetkých prekvapil vo veľkonočné ráno. Jeho nepriatelia si mysleli, že sa ho zbavia potupnou smrťou. Jeho kruté mučenie hlboko otriaslo tými, ktorí sa zdržovali v jeho blízkosti. Nakoniec sa však Ježiš Kristus predstavuje v plnej sile a kráse ako premožiteľ rivala supertážkej váhy, a jeho víťazstvo sa nedá rozumne spochybníť. Nie je to čosi úžasné, nad čím je hodno sa zamyslieť?

Zachovajme pravý obsah Veľkonočných sviatkov a bude sa nám krajšie žiť.

Váš duchovný otec, Eugen Daniš

Čo nás čaká, čo nás neminie

Vážení občania!

Vo vianočnom čísle našich novín sme Vás informovali o mnohých kultúrnych podujatiach a investičných akciách, ktoré prebehli v minulom roku a ktoré sa nám spoločne podarilo vykonať v prospech lepšieho života v našej obci. Ešte raz úprimne ďakujem všetkým, ktorí sa na nich podieľali, aj tým, ktorí sa aktívne zapájajú do života našej obce aj v tomto roku.

Nech sú ekonomické pomery v našej spoločnosti akokoľvek ťaživé, v našej obci sa neustále snažíme vyhľadávať možnosti k zlepšovaniu životných podmienok nás všetkých. To je trvalým motívom mojej práce ako starostu obce, i činnosti poslancov obecného zastupiteľstva, čo sa odrazilo aj v rozpočte obce na tento rok, ktorý si môžete pozrieť na webovej stránke obce: www.budmerice.sk

V tejto našej snahe nám významne pomáha aj Úrad práce, rodiny a sociálnych vecí v Pezinku, vďaka ktorému pracuje na úseku verejnoprospešných prác v našej obci dvadsať dlhodobo nezamestnaných, a ďalších desať bude pol roka zapojených do aktívnej činnosti formou dobrovoľníckej služby.

Demografický vývoj s rastúcim počtom občanov a s tým súvisiacou bytovou výstavbou nás núti neodkladne riešiť problémy v oblasti infraštruktúry, najmä v oblasti školstva. Doterajšie priestorové kapacity základnej, ani materskej školy už totiž nepostačujú na umiestnenie zvyšujúceho sa počtu detí a žiakov. Preto sme po náročných rokovaníach v rámci obecného zastupiteľstva, i po rokovaníach s bankami, rozhodli o zakúpení objektov bývalej firmy Unistav. V dražobnom konaní sme boli úspešní a stavby s príľahlým pozemkom za 550 tisíc eur sú teraz majetkom obce.

(pokračovanie na strane 2)

(pokračovanie zo strany 1)

Uvedená suma bude uhradená z mimorozpočtových zdrojov – z bankového úveru, ktorého splácanie je rozvrhnuté na 10 rokov. Aby ročné splátky úveru a úrokov neovplyvňovali bežný rozpočet obce, vynasnažíme sa v objekte zachovať ubytovacie kapacity s počtom 45 lôžok, prevádzku reštauračných služieb a prenajať administratívnu budovu so šiestimi garážami. Finančné prostriedky z týchto zdrojov vykryjú dlhové zaťaženie objektu.

Hlavným zámerom využitia týchto priestorov je zriadenie prevádzky materskej školy pre 80 detí a detských jasí s kapacitou osem miest. Stravovanie bude zabezpečené dovozom jedál zo súčasnej školskej kuchyne. Do 1. septembra chceme vykonať nevyhnutné rekonštrukčné práce v budove tak, aby zodpovedali prevádzkovým a hygienickým požiadavkám školských zariadení.

S presunom materskej školy súvisia aj ďalšie investície ako napríklad vybudovanie prístupového chodníka popri štátnej ceste a miestnej komunikácii na Jabloneckej ulici,

vybudovanie prechodu pre chodcov a neskôr tiež nevyhnutná úprava nádvoria s detským ihriskom.

Táto kúpa podstatnejšie nezataží ďalší rozvoj či zlepšovanie infraštruktúry obce. V tomto roku plánujeme vybudovanie kanalizačnej vetvy splaškových vôd na Námestí Rudolfa Fábryho od budovy obecného úradu, až po napojenie pri zdravotnom stredisku. V rámci verejného obstarávania bude vyhlásená súťaž k spracovaniu realizačného projektu na verejnú kanalizáciu zostávajúcich ulíc. Na miestnych komunikáciách, s cieľom zvýšiť bezpečnosť, vymeníme a doplníme dopravné značenie. Do konca roka by mali byť ulice označené tabuľami a stavby orientačnými číslami.

Prajem si, aby sme sa v dobrom zdraví a plní sil mohli všetci stretávať nielen pri práci, ale aj na mnohých zaujímavých spoločenských podujatiach. Aby sme na konci roka i volebného obdobia s potešením konštatovali, že vďaka nášmu spoločnému úsiliu je naša dedina opäť krajšia a bohatšia.

Jozef Savkuliak,
starosta obce

Grelov dom

V týchto dňoch sa vykonávajú terénne úpravy a čistenie príslušného pozemku

Poslanec BSK informuje

Vážený občania Mikroregiónu Červený kameň, chcem Vám poďakovať za dôveru, ktorú ste mi dali vo voľbách do Bratislavského samosprávneho kraja. V mojich pravidelných príspevkoch do obecných novín Vás chcem informovať o dôležitých veciach, týkajúcich sa činnosti úradu a zastupiteľstva, ktoré doteraz zasadalo 4 krát. Podrobné informácie sú na internetovej stránke BSK.

Aspoň stručne o niektorých uzneseniach: Cenu Samuela Zocha dostala o. i. ThMr. Anna Adamovičová-Olexová, ktorá 50 rokov pôsobila ako evanjelická duchovná farárka v Modre.

Ďalej bol schválený „Akčný plán úradu BSK na roky 2014 – 2020“ podľa ktorého do konca roka 2015 má byť vypracovaná projektová dokumentácia na obchvat miest Modra a Pezinok a má sa riešiť aj obmedzenie prejazdu nákladných áut cez obce a mestá. Rozpočet úradu BSK predstavuje v príjmoch a výdavkoch 125 miliónov €. V našom regióne vo forme dotácií dostanú financie obce Píla, Doľany, Vištuk a Báhoň.

Z dvanástich komisií pracujem v troch: v komisii zdravotníctva a sociálnych vecí, v komisii majetku, investícií a verejného obstarávania a v komisii Samuela Zochu na ocenenie osobností kraja. Môžete mi v priebehu roka predkladať svoje návrhy na ďalšie osobnosti, ktoré sa zaslúžili o rozvoj obcí nášho regiónu. Veľmi dôležitá je aj spätná väzba od Vás, občanov regiónu, a preto neváhajte ma kontaktovať, predkladať aj Vaše podnety a návrhy. Ďakujem.

Ing. Ivan Patoprstý, poslanec BSK

Z rokovaní obecného zastupiteľstva

V prvom štvrtroku sa uskutočnili dve zasadnutia Obecného zastupiteľstva. Zamerali sa hlavne na riešenie nedostatočnej priestorovej kapacity základnej školy a predškolských zariadení.

Kuchyňa

V polovici januára, po mnohých predbežných rokovaníach komisií a pracovných stretnutiach poslancov, boli na prvom tohtoročnom zasadnutí obecného zastupiteľstva predložené návrhy na rozšírenie počtu tried v našich školách. Už na začiatku školského roka 2014/2015 nám totiž budú chýbať dve triedy v základnej a jedna trieda v materskej škole. Pri súčasnom demografickom vývoji bude do roku 2018 potrebných šesť tried v základnej a tri triedy v materskej škole. Vo výhľade tridsiatich rokov sa v dôsledku rozsiahlej bytovej výstavby na území našej obce predpokladá ďalší nárast počtu detí.

Preto bolo veľmi naliehavé neodkladne sa zamyslieť nad dilemou ako, kde a kedy získať nové školské priestory, a to v čo najkratšom čase. Poslanci, po rozhovoroch s viacerými rodičmi a ďalšími občanmi obce, prerokovali päť možných riešení: nadstavba materskej školy, výstavba kontajnerovej materskej školy so samostatnou kotolňou, postavenie novej telocvične s prístavbou tried, zväzanie detí školským autobusom do škôl v Báhoni a Vištuku, alebo účasť na dražbe penziónu patriaceho spoločnosti UNISTAV, s.r.o.

Keďže po finančnom i technickom vyhodnotení jednotlivých možností sa táto posledná javila ako najvýhodnejšia, 18. januára t. r. schválilo zastupiteľstvo účasť obce na uvedenom dražobnom konaní a následné financovanie kúpy nehnuteľností vedených na liste vlastníctva číslo 1222 v katastrálnom území Budmerice do vlastníctva obce prostredníctvom úveru z Prima banky Slovensko, a.s.

V priebehu rokovania sa objavili rôzne názory pre aj proti tejto kúpe, avšak pri hlasovaní zavážilo predovšetkým to, že priestory danej nehnuteľnosti je možné všestranne využiť – okrem materskej škôlky tu bude možné vytvoriť aj priestor pre detské jasle či ďalšie triedy základnej školy, pričom časť budovy môže naďalej slúžiť na ubytovanie a inú komerčnú činnosť, a priestor si tu nájde aj obecná knižnica. Hospodárske objekty bude možné prenajať podnikateľom a nájde sa tu priestor aj na rozšírenie sociálnych služieb a premenu časti budovy na dvojizbové byty pre mladé rodiny. Okrem toho obec plánuje založiť

spoločnosť s ručením obmedzením ako obecný podnik s chránenou dielňou, v ktorej by našli zamestnanie ľudia s ťažkým zdravotným postihnutím.

Otázka kúpy areálu Unistavu bola nosným bodom programu aj na 22. zasadnutí obecného zastupiteľstva 18. marca t. r., na ktorom poslanci schválili prijatie úveru v sume 550 000 € s dobou splácania 10 rokov od banky, ktorá nám nakoniec poskytla najlepšie podmienky – OTP Banka Slovensko, a.s. Tieto prostriedky sa použili na zakúpenie penziónu a príľahlých nehnuteľností bývalého Unistavu. Súčasná dlhová zaťaženosť obce vrátane tohto úveru je 987 850 €, čo predstavuje takmer 55 % (je to pomer dlhu obce k jej bežným príjmom prechádzajúceho roka). Zároveň sa však zveľaďuje majetok obce.

V súvislosti s kúpou tejto nehnuteľnosti boli, na návrh starostu, schválené aj zmeny vo výdavkovej časti rozpočtu obce. Poslanci odsúhlasili 15 tisíc eur na kúpu Grelovho domu, v ktorom bude zriadený denný stacionár pre seniorov a vlastivedná muzeálna expozícia. Ďalšie navýšenie výdavkov v sume 132 tisíc eur je určené na výstavbu chodníka k budúcej materskej škole, rekonštrukciu budovy pre školské účely, jej širšie vybavenie vrátane detského ihriska, dokončenie autobusovej zastávky a vypracovanie realizačných projektov verejnej kanalizácie.

Podrobný záznam z rokovaní obecného zastupiteľstva, spolu s prijatými uzneseniami, je zverejnený na webovej stránke obce: www.budmerice.sk

(mb)

Jedáleň

Izba

Budmerický batôžkový Silvester

V posledných hodinách uplynulého roka mnohí z nás konečne vymenili papučovú kultúru vysedávania pred televízorom za neopakovateľnú atmosféru srdečnosti, spoločnej radosti a blízkosti v spoločnosti priateľov a známych. V organizačne vynikajúco pripravenej rozlúčke so starým rokom si v kultúrnom dome naozaj každý prišiel na svoje. Pri hudbe skupiny JANO, piesňach Dušana Grúňa, aj Evy a Maroša Oscitých, sa tancovalo, spievalo, jedlo a popíjalo až do prvého novoročného rána. K dopĺňaniu kalórií boli nachystané plné stoly dobrôt z prinesených batôžkov a tekutý bonus v podobe kvalitného vína, ktoré bolo darom obce.

Dlho, do neskorých ba priam už skorých ranných hodín, vydržali aj rodičia s menšími či staršími deťmi – tí najmenší sa pod stálym dozorom bavili v samostatnej miestnosti plnej hračiek. Pre mladé nožičky tancachtivých väčších detí bola pripravená balónikmi úžasne vyzdobená samostatná diskoteková miestnosť so širokou ponukou CD s modernou hudbou, aj tanečnými animátormi. A keď odbila polnoc, vypočuli sme si úprimné slová precíteného príhovoru predstaviteľa našej obce, starostu Jozefa Savkuliaka, s prianím krásneho a požehnaného roka 2014. (dd)

Vianoce Baraka Obamu

Počas vianočných sviatkov opäť zavítalo na divadelnú scénu do Budmeríc dvojča Baraka Obamu, aby šíriло radost' prostredníctvom silvestrovského vystúpenia, nadväzujúceho na hru *Budmerice – hlavné mesto SR*. Budmerické divadlo, po svojej prezentácii v kultúrnom dome v Modre, ani tentoraz nesklamalo.

Dej predstavenia sa odvíja okolo príchodu Baraka Obamu do Budmeríc v čase Vianoc a toho, čo všetko tu prežil. Od jeho pozoruhodného priletu na letisko postavené na hnoji pri Vištuku, až po to, ako sa prepravil bicyklom do Budmeríc, aby tam oslávil Vianoce s Babkou a Šaňovou rodinou, keď mu Šaňo ako pochúťku vypražil rybičky z akvária, a občan Brzda išiel v decembri oberať čerešne. (dd)

Hra na princeznú

Po týždňoch príprav, obstarávania kostýmov a prípravy scény, sa naše divadlo predstavilo s premiérou novej hry autora a režiséra Marcela Olšu s názvom *Hra na princeznú*. Na základe historických faktov táto hra romanticky a vtipne rozpráva príbeh o Amorovi, láske, výlete na Havaj, vílach a kráľoch. Členovia súboru svojimi výkonmi šíria radost' a umelecké zážitky, ktoré sa stretávajú u divákov s veľmi pozitívnym ohlasom. Veď len na premiéru dňa 19. januára prišlo takmer 400 divákov, a o týždeň neskôr, v nedeľu 26. januára ďalších 280 občanov. Takému publiku je radost' hrať a preto veríme, že nás miestni divadelníci onedlho znovu prekvapia niečím novým a zaujímavým. (dd)

Tradične na Slovakiatoure

Ako už tradične (i keď tentoraz o čosi skromnejšie) aj na 20. ročníku **Medzinárodného veľtrhu cestovného ruchu ITF Slovakiatour** prezentovali našu obec v stánku Malokarpatského regiónu naše matičičarky s Romanom Kuchtom. Návštevníci mohli vidieť postup výroby budmerických špeciálov a ochutnať zdobené medovníčky a iné dobroty, obdivovať krásne vyzdobené fujary a pišťalky, aj započúvať sa do ich tónov. (dd)

Darovať krv v Budmericiach je radost'

Prvý raz daroval krv Gabriel Lesanský.

Zakladatelia dobrovoľných odberov krvi v Budmericiach mohli len ťažko predvídať, že tieto si získajú takú popularitu, a že pri pravidelných odberoch dva až tri krát ročne sa budú stretávať desiatky nezištných darcov tejto ničím nenahraditeľnej tekutiny. A nie sú to iba Budmeričania. Darcovia prichádzajú aj z okolitých obcí – pri poslednom 21. odbere tu daroval krv aj starosta Dolian Jozef Mruškovič. Naše uznanie si zaslúžia organizátori z občianskeho združenia *Budmeričania deťom*, pracovníčky školskej kuchyne za chutné občerstvenie pre darcov, aj učiteľky s deťmi z materskej školy za milé darčeky. Vďaka samozrejme patrí všetkým, ktorých krv pomáha zachrániť zdravie či život neznámych ľuďom. Na ďalších odberoch radi privítame aj prvodarcov, najbližšie v dňoch 12. júna a 15. októbra 2014. (dd)

Jubilejný fašiangový ples

Je známe, že naše matičiarky a matičiari vedia nielen šikovne udržiavať staré klenoty histórie a tvoriť nové, ale vedia sa aj dobre zabaviť. Aspoň raz do roka si na túto slávnostnú príležitosť dámy urobia účesy, oblečú tie najparádnejšie róby, manželom oprášia sviatočný oblek, uviažu najkrajšiu kravatu a vypravia sa do spoločnosti. Potvrdil to aj 25. *reprezentačný fašiangový ples* vo februári tohto roku, ktorý slávnostne otvorili v kultúrnom dome. Ples organizovaný Miestnym odborom Matice slovenskej v spolupráci s obcou Budmerice obohatili ukážky spoločenských tancov a k dobrej pohode a zábave prispeli hudbou a spevom Ľuboš Bilský s Jankou Procházkovou. (dd)

Seniori plesali v Bratislave

Veľkolepý *Ples seniorov Bratislavského kraja* v bratislavskej Inchebe pripravilo Malokarpatské osvetové stredisko v Modre s podporou Bratislavského samosprávneho kraja. Medzi takmer 650 účastníkmi bolo aj 26 členov našej Základnej organizácie Jednoty dôchodcov. Okrem tanca sa zabávali aj pri pestrom kultúrnom programe v podaní rôznych folklórnych a iných súborov, bohatej tombole a stretnutiach s rovesníkmi z blízkych i vzdialenejších obcí. (dd)

Ochutnávali sme vína

Spolok vinárov a fajnkošterov, v spolupráci s Obecným úradom v Budmericiach, usporiadal vo februári tohto roku v sále kultúrneho domu 17. ročník *Budmerickej výstavy vín*, na ktorej sa prezentovalo vyše päťsto vzoriek vín z blízkych i vzdialenejších vinárskych oblastí. Naši vinári, žiaľ, v tomto roku neboli tak úspešní ako v minulosti. (dd)

Pochovávanie basy po novom

Nuž, bol to taký smutno-veselý pohreb, keď tá stará, dobrá basa na márach putovala na nejaký čas do zabudnutia.

Odprevadili ju s nami *Rošindolčania*, členovia takto pomenovaného ľudového súboru z Ružindola. Okrem plačiek s ich nárekmami a horekovaním nad nebožkou basou, nám doniesli aj humorné pásmo a krásne i veselé ľudové piesne z tohto regiónu, doplnené ruskou a ukrajinskou pesničkou. (dd)

Maškary, potvory...

V prvý marcový deň sa v budmerických uliciach za zvukov bubnov i veselých výkrikov znenazdania objavili rôzne neznáme bytosti – zálesáci, cigánky, babky v ošumelých handrách, jedna so starým kočíkom, policajt a maškary najrôznejšieho rangu, spolu s konským povozom. S okolo stojacími divákmi si aj zatancovali, niekde ich pohostili jedlom, pitím, ba naballili proviant na ďalšiu cestu, či obdarili dákym centom, eurom. (dd)

Kapustnicové víťazstvo

Na fašiangovej slávnosti v Modre okrem iného súťažne varili kapustnicu. Tohto podujatia sa z Budmeríc zúčastnilo družstvo s názvom *Bačov team*. Prišli, navarili a zvíťazili – reprezentovali obec a presvedčili o svojom kuchárskom majstrovstve. Blahoželáme! (dd)

Ked' fujara zanôti...

Motto: „Dobrá fujara vzíde z dreva stromu, ktorý nepočul kohúta kikirikať a potok žblnkotať.“

Pán Kuchta, ste známym umelcom obce Budmerice, výrobcom fujár a najrozličnejších píšťal. Čo si myslíte o tomto mottle?

Nuž, drevo na fujaru skutočne musí byť z lokalít vzdialenejších od kyprených a hnojených pôd pri ľudských obydliach, má byť z húževnatého dreva. Dokonca mám celkom rád glčovité, skutočné drevo, ktoré sa snažím zachovať v jeho pôvodnej forme.

Kto Vám nosí drevo a koľko ho potrebujete?

Za tie roky, čo tvorím, som si sám, alebo so ženou, nanosil domov, mnohokrát aj na vlastnom chrbte z ťažko prístupných miest, množstvo materiálu na výrobu – bazu, liesky. Veľké množstvo z nich, hlavne v začiatkoch, nakoniec skončilo v kachliach. Žiaľ, drevá praskali počas sušenia, niekedy i pozdĺžne, prípadne i vtedy, keď už boli takmer opracované. Niektoré zase proste nemali dobrý zvuk.

Kto bol vašim učiteľom, ako ste vedeli čo hľadať, čo robiť s drevom ďalej?

Bola to mnohokrát metóda pokus – omyl. Vypracoval som sa vlastne sám, veľakrát aj bolestne som zbieral cenné skúsenosti.

Pôvodným povoláním ste elektrikár, pracovali ste aj ako profesionálny hasič, neskôr údržbár na hrade Červený Kameň. Kedy a ako ste sa rozhodli pre túto umeleckú dráhu?

Boli to vysoké trávy pri rybníku. Zaujímalo ma, ako cez ne prechádza zvuk, ako sa mení pri ich skracovaní. Snažil som sa pochopiť podstatu tzv. panovej flauty to je taká, kde sa vzduch fúka z boku a predĺžovaním sa mení výška tónu. Neskôr sa mi podarilo objaviť v knižnici jedinú knihu na tému fujár od Ing. Ladislava Lengy: *Slovenský ľudový nástroj*, z roku 1970. Vtedy sa vo mne prebudila túžba vyrobiť si vlastnú fujaru.

Potom už to išlo jedna radosť?

Nuž jedna z prvých fujár sa mi naozaj vydarila. Nazývam to „Boží kopanec“. A veru som po tomto úspechu trochu spyšnel. Následne však prišla dlhá séria neúspechov, píšťalky nezneli tak, ako by mali. Pochopil som, že musím pokorne a poctivo skúšať a skúšať. Len vlastnou praxou sa dá zistiť pomer dierok (tónotvorných otvorov) k dĺžke fujary, aby ladila. Srdcom fujary je zvukotvorné zariadenie – hlásnica, navrchu je okienko z ktorého vychádza zvuk. Podstata vzniku tónu je tá, že ko-

nec je upchatý klátikom z iného dreva a v klátiku je štrbina, ktorou v určitom pomere prechádza vzduch smerom na hranu – tieto nástroje sa preto nazývajú hranové nástroje. Bačovia nemali stupnice, hovorili, že skutočná fujara sa má ladiť srdcom.

Ako vlastne vznikla fujara ako taká?

Vznikla z trojdierkovej gotickej píšťaly, ktorá sa používala v Európe v 12. a 13. storočí. Pastieri obľubovali hlboké tóny a čím dlhšia píšťala, tým hlbší tón. Neustále ju predlžovali, až nedosiahli na dierky. Preto vymysleli vzduchovod. V súčasnosti je fujara certifikovaná organizáciou UNESCO a v roku 2005 bola zaradená do zoznamu medzinárodného kultúrneho dedičstva ako slovenský hudobný nástroj z Podpoľania. V súčasnosti existuje zoskupenie priaznivcov výroby fujár a hry na fujare, ktoré má 200 členov. Stretávajú sa pravidelne v Čičmanoch. Pre mňa bola veľkou inšpiráciou práca pána Jána Šulíka.

Podstata výroby a výzdoby fujary?

Podľa mojej mienky úplne pôvodné fujary boli prevrtnané drevá s hlásnicou bez výzdoby, pre ochranu natierané špekcom. Neskôr ich začali moriť orechovým šúpolím, aby stmavli. Na morenie sa používala lúčavka kráľovská, modernejšie už kyselina dusičná. Táto farbí drevo okamžite na oranžovo, čo je aj farba detvianskej košele. Vnútro sa šmirgluje, niekedy ho vypaľujú žeravým valčekom, aby mala fujara ostrý zvuk. Pritom však vzniká tlak a mnohokrát drevo pukne. Výzdoba ornamentmi čerpá z tradičných fujár – je to ťahavý kvet, ktorý sa obtáča. Často obsahuje symboly úrody, plodnosti, hojnosti. Niektorí si dávajú vlastné prvky, napríklad baču s ovečkami. Pri individuálnej výzdobe sa fujary zdobili aj odlievaním cínom, tak ako konce bičov alebo nožov. Zaujímavá je aj mosadz – vsádzané leštené mosadzné prvky. V minulosti sa vzory ornamentov

robili ručne nožíkom do tvaru V-žliabku, teraz sa skôr používa vypichovanie jemným U-dlátom. Linorez potom najmä na hlbokú rezbu. Pri práci treba postupovať pomaly, opatrne.

Úrazy sa vyskytujú?

Dlátka a nože musia byť ostré ako britva, dochádza k vdychovaniu náterov, pracuje sa s kyselinami – lekárničku musím mať stále poruke. Poteší, keď nie som v dielni sám. Moja žena občas robila so mnou rezbu aj leptanie.

Drvo asi nemôže byť hocikaké. Z akých stromov je najlepšie?

Najmä z bazy, liesky, agátu, jaseňa. Drevo sa má zberať v čase bez miazgy, teda v januári, februári. Na dužinu sa používa predĺžený vrták a vrta sa z oboch strán dreva, používajú sa vrtáky rôznych veľkostí, pracuje sa pomaly. Vrtáť treba za mokra, potom sa drevo zbaví kôry a konce sa zalepia, aby drevo nedýchalo. Schnutím sa však diery zúžia, niektoré treba znova prevrtáť, prekalibrovať.

A ako potom predaj. Kam až sa fujarky od Vás sa dostali?

K tejto živnosti ma vlastne priviedol kamarát Venantius Oscitý. Chodili sme spolu po jarmokoch, vinobraniach, trhoch, a v stánkoch ponúkali tovar, spievali, hrali. Cez zimu sme chodievali na Moravu do sklípkov, krásnych pivníc, a hrali pri ochutnávkach vín, cimbalovke, ponúkali svoje produkty. Bol som v kroji ako Detvanec, no vždy sme brali so sebou aj plagátky z našej obce alebo od našich vinárov, reprezentovali naše Budmerice, náš kraj. V súčasnosti je najväčším pomocníkom pri marketingu internet. Moje fujary sú po celom svete – v Austrálii, Japonsku, Kanade, mnoho v Amerike, kde žijú Slováci. Často si ju berú pri vycestovaní zo Slovenska ako symbol domoviny, vzácny dar zo Slovenska. Na konte mám stovky predaných fujariiek a pišťal.

Kde všade teraz vystupujete?

Teraz už len na vystúpeniach pre známych, prípadne pri otváraní kultúrno-spoločenských a športových podujatí v obci. V podstate prezentujem nástroj. Niekoľkokrát som vystupoval v televízii v programe Kapura.

Aké je Vaše hudobné vzdelanie?

V mladom veku som sa štyri roky učil hrať na akordeóne. Hral som s láskou, rád, úspešný som bol aj vo väčších súťažiach. V nedávnej minulosti viacerí Budmeričania hrali na akordeón, vystupovali v súboroch. Pod vedením Jozefa Rybára, učiteľa miestneho Osvetového strediska, vznikol 60 členný súbor tridsiatich harmonikárov a tridsiatich gitaristov. Bol jedinečný v celom Československu, často nahrávaný pre televíziu a do filmových žurnálov v kinách ako príklad dedinskej osvety. V rokoch 1977 – 1982 boli naši harmonikári „postrachom“ okresných a krajských kôl v súťažiach harmonikárov, získavali všetky ocenenia. Osobne mám hudbu rád, rozumiem jej, poznám noty. Preto každú hudobnú skladbu môžem pretvoriť do nôt, aj pre fujaru. Teraz dávame dokopy hudobné trio v skladbe dve gitary a fujara, pričom vznikajú zaujímavé hudobné dielka.

Je o Vás známe, že ste chýrnym spevákom, však?

Som členom speváckej skupiny Záruby. Je nás deväť chlapov, stretávame sa v Smoleniciach. Spievame tradičné ľudové pesničky, ktorých základ sa spája s Českou cestou. To bola furmanská cesta popri strážnych hradoch. Tieto ťahavé pesničky pripomínajú moravské piesne a spievali ich furmani pre oživenie dlhej jazdy.

Ako získavate ten svoj rázovitý odev?

Krpce mám od remeselníka, podobne aj klobúky, ľanové košele kupujem od remeselníkov a tkáčov alebo na trhu, vyšivané košele mám z Detvy.

Ste budmerickým rodákom, prežili ste tu krásne detstvo a obec je Vašmu srdcu blízka. Aktivne pracujete v kultúrnej komisii, hráte divadlo. Čo na to rodina?

Veľmi ďakujem mojej rodine, že toľko ma podporuje a má pochopenie pre moju verejnú činnosť. Nesmierne si vážim svoju veľkorysú manželku. Bez jej podpory a zhovievavosti by som veru musel opustiť mnohé záľuby.

Ako vnímate dnešné Budmerice?

Teší ma, keď v Budmericiach vidím za ostatné tri – štyri roky veľký rozmach kultúry. Jednoznačne má na tom zásluhu svojou ústretovosťou vedenie obce. Dobro sa mi spolupracuje so starostom, s členmi kultúrnej komisie, a vždy srdce poteší, keď iniciatíva prichádza aj zo strany občanov.

A čo Vaša firma, chcete ju rozširovať?

Už istý čas uvažujem o výrobe gájd. V súčasnosti sa robia z kože opracovanej na mechy, konce sa silikonujú. Dielňu mám v dome, všetci záujemcovia i TV štáby sa musia unúvať k nám do dvora. S niektorými miestnymi umelcami, napríklad aj s V. Oscitým uvažujeme o vlastnej miestnosti na prezentáciu výrobkov, čo môže slúžiť tiež k propagácii obce.

Na záver môžem poprosiť nejakú vtipnú príhodu?

Niekedy ma len tak pobaví, ako kupujúci machrujú, že oni si to raz – dva vyrobia aj sami. Rád im vždy na vyskúšanie poskytnem moju dielňu, materiál, všetky dlátka i dobré rady. Rozosmiala ma nedávno jedna reklamácia, že celkom nová fujara na svadbe nehrala. Po rozobratí som vnútri našiel fúknutú veľkú omrvinku z koláča, ktorá hlásnicu fujary celkom upchala. Nuž stáva sa všeličo.

Ďakujem za rozhovor a aj v mene redakcie želám pevné zdravie, silné plúca a ďalšie úspechy.

Dagmar Dugovičová

Spomienky na Karola

Už roky rokúce znie na rozhlasových vlnách pieseň krásnom dievčati z Budmeríc, ktorá bola v rokoch svojho vzniku, a v podaní vynikajúceho speváka Karola Duchoňa, obľúbeným hudobným hitom. Keďže o pôvode tejto neoficiálnej „budmerickej hymny“ kolujú rôzne príbehy, poprosili sme o informácie z prvej ruky autora textu Ľuboša Zemana a tiež múzu, ktorá stala pri zrode tejto piesne – našu bývalú spoluobčianku a „dievča z Budmeríc“ – pani Zuzku Neubauerovú.

AKO TO BOLO NAOZAJ

Budmerice som vždy vnímal ako ostrov akéhosi hedonizmu. Ležia v kraji vína, okolo je krásna príroda a literáti tam vytvorili veľa diel. Moja prvá návšteva Budmeríc však bola osobná. Do svojho rustikálneho domu ma tam pred desiatkami rokov pozval historik a spisovateľ Pavel Dvořák – priateľ, ktorého si vážim, a mám ho rád. Sedeli sme na dvore, pili dobré víno a rozprávali sa o živote, o ženách a o Slovensku. Bola to taká pekná momentka, fotografia okamihu v pominuteľnosti života. O nejaký čas – tuším to bolo v roku 1976 – mi Karol Duchoň doniesol na kazete americkú pesničku spievajúceho autora Waylona Jenningsa *You Asked Me To*. Mal podobný hlas ako Karol, takže mu typovo sedela a chcel, aby som spravil ľahko zapamätateľný slovenský text. Rozprávali sme sa, ja som spomenul návštevu Budmeríc, on Zuzku Neubauerovú, ktorá sa mu veľ-

mi páčila, a vraj bola odtiaľ. V tej chvíli som ešte netušil, že sa rodí text piesne *Dievča z Budmeríc*, lebo keď si sadám k písaniu, nikdy neviem, čo zo mňa vypadne.

O niekoľko dní v noci, keď som si aspoň po stýkrát prehrával americký originál, stále mi z mysle neschádzali Budmerice. Je to krásne ľubozvukné slovo s ľahko spevnými štyrmi slabikami, a navyše znie akosi exoticky. V presile vtedajšieho textárskeho klišé je to proste tematický úder, ktorý sa mi v hlave spojil so svetovou výstavou Expo 67 v Kanade a československým Kinematografom. Bola to svetová rarita a divákovi ju predstavovala krásna herečka Zuzka zo Slovenska. Aj po rokoch to bolo stále inšpirujúce. A naraz slabiky sedeli s notami a vznikla pesnička *Dievča z Budmeríc*. Otextoval som to asi za päťdesiat minút a keď to bolo hotové, prepadli ma pochybnosti, či takúto tému prijme Ka-

rol Duchoň a hlavne poslucháči. Povedal som si, že to nechám na interpretovi – nech sa rozhodne, lebo ten vždy nesie kožu na trh. Karol si to zaspieval s hudbou a povedal: „*Starý, to tu ešte nebolo ... bomba.*“ A mal pravdu. Na svete bol hit! Pesnička vyšla na čiernej platni Opusu. V tom čase bol za úspech považovaný predaj stotisíc nosičov a Karol Duchoň toto číslo bežne prekonával. V rozhlase a televízii to bola najvysielanejšia skladba a Karol ju musel opakovať aj na koncertných vystúpeniach po celom Československu. Dokonca sa mu stalo, že sa ho niekde po koncerte v západných Čechách spýtali, čo sú to tie Budmerice, či to má niečo spoločné s Budvarom. Odvtedy prešlo veľa rokov. Karol, žiaľ, už nie je medzi nami. Zuzka žila v Prahe, ale Purnim, Keresztúr, či Budmerice, sú našťastie stále tu. Verím, že na mape, i v skutočnosti ostanú naveky.

Ľuboš Zeman

Budmerice – lásky mojej mladosti

Dozvedeli sme sa, že ste sa narodili v Michalovciach, ste teda „východňarka“. Aké vetry Vás zaviali na západ?

Neboli to klimatické, ale politické, veľmi nepriaznivé, silné a svojim spôsobom ničivé pre rodiny s nesprávnym kádrovým základom. Začiatkom päťdesiatych rokov môj otec pracoval najprv v súkromnej, potom znárodnenej fabrike v Michalovciach ako hlavný technolog pri výrobe droždia. Pri tom došlo pravdepodobne k nejakej technologickej chybe a následne zatkli a obvinili skupinu zamestnancov zo sabotáže. Bol medzi nimi aj môj otec nemeckej národnosti, ktorému pripísali zničenie celej várky droždia a ďalšie or-

ganizačné chyby, pretože ako chemický inžinier vraj úmyselne sabotoval národné hospodárstvo. Prokuratúra poskytla rozsiahly spis k súdnemu procesu za trestný čin sabotáže. Pretože aj mame hrozilo zatknutie, spolu sme ušli do Bratislavy, kde nám dočasne poskytol útulok môj starší brat.

Ako ste sa vžila do nového, neznámeho prostredia veľkomesta?

Začala som chodiť do 3. ročníka základnej školy, hľadať si nové priateľky. V škole sa mi darilo, po skončení 11-ročienky na Vazovovej ulici prihlásila som sa na vysokú školu, no z dôvodu zlého kádrového posudku ma neprijali, a tak som sa zamestnala ako robotníčka v Tesle. Medzičasom sa k nám

Môj „nákupný“ vozík

Titulný list časopisu Život z r. 1966

vrátil z väzenia aj otec, začal pracovať vo svojom odbore chemického inžiniera v Chemických závodoch Juraša Dimitrova, a pomohol mi zamestnať sa v laboratóriu toho veľkého podniku. Absolvovala som popri zamestnaní trojročnú závodnú učňovskú školu, čo mi umožnilo zlepšiť svoj kádrový, už robotnícky profil. S ním ma už potom prijali na Vysokú školu ekonomickú.

Kedy ste v sebe objavili herecké vlohy, odvahu vystupovať na verejnosti?

Od útlej mladosti som rada recitovala, vystupovala pri rôznych školských akciách. Televízia v roku 1956 vypísala konkurz na obsadenie zábavnej relácie pre deti a mládež s názvom Lastovička. Zobrali ma, a viac rokov som v tomto programe externe pôsobila.

Čím nastal výrazný zlom vo Vašom profesionálnom živote?

Určite zlomovou situáciou bol konkurz na obsadenie miest hostesiek v československom pavilóne Svetovej výstavy EXPO 67 v kanadskom Montreáli, ktorý sa konal v roku 1966. Prihlásilo sa 370 dievčat z celého Československa, konalo sa viac výberových kôl v Prahe i v Bratislave, a nakoniec z ôsmich slovenských uchádzačiek vybrali mňa. Mojou výhodou bola dobrá znalosť angličtiny, ktorú som študovala na jazykovej škole. Na pohovoroch sa komunikovalo výhradne v anglickom jazyku, a uchádzačka okrem fyzického vzhľadu a inteligenčného koeficien-

tu, musela mať vedomosti o Československu, svetovom filme a umení.

A čo nasledovalo potom?

V rámci kultúrnej sekcie nášho pavilónu bol nainštalovaný program Kinoautomatu od autora Radúsa Činčeru, so slovenským režisérom Jánom Roháčom. Kinoautomat bol raritou, trhákom filmového umenia na tejto výstave, na lístky stáli dlhé rady záujemcov. V úlohe moderátorky som vystupovala s Miroslavom Horníčkom, ktorý však anglický jazyk neovládal, texty mal naučené, a tak som občas musela zachraňovať situáciu na javisku, keď diváci vstupovali popri filmovej projekcii do živého predstavenia svojimi nepredvídateľnými nápadmi. Na každom sedadle boli totiž dva voliteľné gombíky – červený a zelený – pričom divák ich stláčaním ovplyvňoval priebeh deja.

Po skončení svetovej výstavy ste zakotvili na mnoho rokov v Prahe. Čomu ste sa venovali?

Kinoautomat, po veľkom montrealskom úspechu, fungoval v Prahe ešte niekoľko rokov. Ja som sa stále angažovala v kultúre. Pracovala som v Dome slovenskej kultúry - Slovenskom inštitúte v Prahe a externe v rôznych programoch pražskej Československej televízie, až do odchodu na dôchodok.

Aké, už priaznivé vetry, Vás zaviali späť do Budmeríc?

Na základnej škole bola mojou dobrou kamarátkou Helenka Dostálová. Zostali sme priateľkami aj v dospelos-

ti, a keď sa vydala za historika Pavla Dvořáka, kúpili si v Budmericiach starý rodinný dom. Raz ma pozvala na návštevu a mňa už pod bránou zasiahla vôňa príjemnej stariny, oviaľa taká zvláštna túžba vlastniť niečo podobného, kde sa prítomnosť snúbi s dávnou minulosťou našich predkov. Slovo dalo slovo, a Dvořákovci mi slúbili zohnať dáky starší domček. Podarilo sa, stala som sa majiteľkou malého domčeka aj s komorou, maštaľou, studňou a neodmysliteľným viničom. Prežila som v ňom krásne chvíle stretnutí s priateľmi, susedmi Kostickými, aj veľkonočnými polievačmi, ktorých neodradila ani zamknutá brána, keď som už bola celá pooblievaná a mokrá – preliezli cez ňu.

Kedy ste sa dozvedeli o povestnom hite Dievča z Budmeríc, že je ušitý na Vás?

Povedal mi to priamo Karol Duchoň po niekoľkonásobnej reprodukcii piesne v rozhlase.

Čo odkázete Budmeričanom, ktorí takto dostali možnosť práve teraz Vás identifikovať takmer ako hudobný symbol Budmeríc?

Na Budmerice spomínam s láskou. Môžem povedať, že obdobie, kedy som v Budmericiach žila, patrilo k najkrajším obdobiam mojej mladosti.

Ďakujem za rozhovor, želám Vám pevné zdravie a veľa príjemných osobných stretnutí s Budmeričanmi, ktorí na Vás nezabúdajú.

Milan Bušo

Jeho odkaz stále živý

Volali ho slovenským Tomom Jonesom, prirovnávali ku Karlovi Gottovi. On však šiel svojou cestou a stal sa jedným z najvýraznejších slovenských spevákov. Taký bol Karol Duchoň.

Jeho spevácka kariéra začala v roku **1968**, keď v speváckej súťaži v Zlatých Moravciach suverénne zvíťazil s piesňou *Náhrobní kámen*. Potom žal úspechy na domácich festivaloch ako *Oravské synkopy* či *Bratislavská lýra*, začal vystupovať na koncertoch doma aj v zahraničí – Nemecku, Sovietskom

zväze, Poľsku, Maďarsku, Bulharsku, koncertoval na Kube, aj vo Francúzsku. Prvá polovica 70-tych rokov sa v profesionálnom živote Karola Duchoňa niesla aj v znamení spolupráce s Evou Kostolányiovou, s ktorou na Bratislavskej lýre v roku **1973** získal striebro za pieseň *Chvála humoru*. O Karolovej stúpajúcej speváckej hviezde svedčil aj fakt, že mal kapelu Prognóza, začali s ním spievať známe Bezinky, vydal svoju prvú dlhohrajúcu platňu, získal Zlatú Bratislavskú lýru za pieseň *Zem pamätá*.

Roku **1975** bol na festivale v japonskom Tokiu s hitom *Čardáš dvoch srdc* (P. Hanzely/L. Zeman). Spolupracoval s Orchestrom Braňa Hronca, neskôr s Orchestrom Juraťa Velčovského, a v tomto období naspieval známe duetá s Marcelou Laiferovou. S Dušanom Grúňom (obrázok dole), svojím neskorším veľmi dobrým priateľom a súčasným interpretom jeho piesní, vedno naspievali hit *Vonia kakao* a ich profesionálne cesty sa na dlhý čas spojili. V septembri **1985** Karola Duchoňa hospitalizovali v nemocnici, kde ako tridsať-

päťročný zomrel. Slovenská populárna hudba tak stratila výraznú spevácku osobnosť, človeka priateľského, veselého a veľmi ľudského. Dodnes na Karola spomíname s úctou aj v našej obci, a zostali sme verní hitom ako *Dievča z Budmeríc*, *Elena*, *Vzdialená*, *V dolinách*, *S úsmevom* či *Smútok krásnych dievčat*.

(mb)

Pramene: Internet

Divadelný festival Kasiopeafest 2014

Bliži sa leto, a spolu s ním aj druhý ročník divadelného festivalu Kasiopeafest. Opäť sa bude konať v Kaštieli, tentoraz od štvrtka do nedele, 17. – 20. júla.

Kasiopeafest bol ohodnotený odborníkmi ako najväčší divadelný festival svojho druhu na Slovensku, teda v rámci ochotníckych divadiel. Tento rok však prídu do Budmeríc okrem ochotníckych, aj profesionálne divadlá.

Začne sa už vo štvrtok divadelným vystúpením a následnou talkshow s členmi vybraných divadelných súborov. Oficiálne otvorenie festivalu bude v piatok, kedy zaznie hymna festivalu v podaní *Divadla Ívery* a hudobníka Petra Tar-

kaya. Počas divadelného víkendu bude v *Budmerickej izbičke* sprístupnené múzeum ochotníckej divadelnej tvorby z nášho regiónu. Sobotu otvoríme alegorickým sprievodom divadelníkov, ktorý začne na námestí, a bude pokračovať po ulici Jána Rášu až do Kaštiela.

Divadelné vystúpenia budú počas troch dní prebiehať až do neskorých nočných hodín. V závere divadelného dňa bude vždy diskoteka s kapelou Zuzky Haasovej – *The Susie Haas Band*. Prestávky počas divadelných vystúpení budú vyplňať muzikanti a iní umelci. Na festivale sa stretnete s množstvom celebrit, ktoré prijali naše pozvanie – budú to herci z televízie aj zo SND, či z iných slovenských divadiel. Pre divadlá a širšiu verejnosť budú v doobedňajších hodinách pripravené workshopy. Program festivalu uvádzame na inzertnej strane.

Marcel Oiša

Obec Budmerice a Partia fazulových nadšencov
VÁS POZÝVAJÚ NA SÚŤAŽ
vo varení fazuľovej polievky - FAZULOVICE

BUDMERICKÁ FAZULOVICA

2014

10. mája 2014 od 10.00 - 22.00 hod.
Areál kaštieľa v Budmericiach.

Podujatie sa koná za každého počasia!
Iba 2,50 € za misku, lyžicu, ochutnávky
súťažných fazulovic, chlieb a servítku.

PROGRAM SÚŤAŽE

- 09:00** štart - tímy súťažia podľa určených pravidiel
12:30 Fazulovicu hodnotí odborná komisia
14:00 Vyhodnotenie súťaže a odovzdanie cien majstrom a tímom

KULTÚRNY PROGRAM

- 10:00** Jozef Schwarz - Prijemné melódie
11:00 hudobná skupina BKR z Cífera
12:00 Samorast - hudobná country skupina zo Šenkvic
13:00 Prehliadka veteránov
14:00 **Vyhlásenie výsledkov - odovzdávanie cien**
14:30 Dračice - tanečné vystúpenie
14:50 Malé škôlkárky - tanečné vystúpenie
15:30 Roman Kuchta - hra na fujare
16:30 Hudobná skupina Music Art z Modry
18:30 Hudobná skupina Senátor z Dolan

SPRIEVODNÝ PROGRAM

maľovanie na tvár • jazda na poníkoch • jazda konským povozom • ukážky kováčskej a rezbárskej výroby • výstava veteránov RETRO AUTO MOTO VELO • občerstvenie: cukrová vata, osúchy, Dubovské sciskanice a lokše • prezentácia a predaj vína vinárstva Huttera a spol.

Katúše vyšibali Nemcov

V posledných marcových dňoch roku 1945 prebúdzajúca sa jar obnovovala život v prírode a prinášala aj nové nádeje do života ľudí. Sprevádzalo ju nezvyčajné, čoraz silnejšie hrmenie od východu. Nebola to búrka a blesky z oblakov, ale dunenie kanonády blížiacich sa oslobodzovacích vojsk Červenej armády.

Po vypuknutí Slovenského národného povstania a vpáde Nemcov na Slovensko bolo celé územie začlenené do tzv. obrannej zóny nemeckej armády a opatrenia, ktoré po tom nasledovali, sa nevyhli ani Budmericiam. Každý práceschopný občan sa musel zúčastňovať opevňovacích prác na určenom úseku, na úpätí Malých Karpát pri Ompitáli (Doľanoch) a Častej. Obec musela určiť 320 mužov, ktorí boli rozdelení do ôsmich pracovných skupín pod vedením „partáka“. Na pracoviskách ich z prinútenia vozili majitelia konských záprahov na sedliackych vozoch, ráno tam, večer naspäť, a to počas pracovných dní, ale aj počas sviatkov a nedelí. Toto malo za následok, že na jeseň roku 1944 zostalo veľa pozemkov neobrobených, oziminy sa nezasiali. Pri opevňovacích prácach, napriek prísnemu dozoru Nemcov, sa však ľudia snažili pracovať čo najmenej. Každý vedel, že čím dokonalejšie opevnenia budú, tým horšie následky to bude mať pri prechode frontu.

V priebehu zimy r. 1944–1945 sa v Budmericiach vystriedalo viac nemeckých útvarov pechoty i motorizovaných jednotiek. Najdlhšie, až do konca okupácie, sa tu zdržali príslušníci letectva. V chotári boli totiž vybudované dve poľné letiská – väčšie na pasienkoch pri odbočke z cesty do Modry na Dubovú (Pri Lipkách) a menšie bližšie k Budmericiam, na Bielom vršku, súbežne s okrajom lesa Lindava. Takáto konštelácia letísk vzbudzovala u občanov strach z možných náletov anglo-amerických lietadiel na Budmerice, keďže tieto nad oblasťou, ohrozované nemeckými stíhačkami, prelietavali. Ojedinele padli v chotári aj bomby.

Velitelia a vojaci nemeckého Wehrmachtu chceli silou-mocou udržať

Dôstojníci Červenej armády v lete roku 1945 počas pobytu v Budmericiach

svoje pozície v predhorí Malých Karpát, a tak ešte na Veľký piatok 30. marca vyhnali chlapcov z Budmeríc kopať zákopy na určené pozície. V noci bola celá obloha ožiarená od delostreleckej paľby približujúcej sa Červenej armády, ozvena výbuchov spĺyvala s hukotom lietadiel. Ľudia schovávali šatstvo a potraviny do narýchlo vykopaných bunkrov v záhradách, aby im veci ustupujúce nemecké vojská nepobrali alebo nezničili. Mnohí váhali, či majú obec opustiť, no väčšina obyvateľov zostala doma. V sobotu 31. marca Nemci vyhlásili poplach, a z letiska pri lese Lindava odletel nemecký generál. V dolnej časti obce stavali guľometné hniezda – pozostatok jedného doteraz vidno na dome č. 27, kde sa na povale pod strechou ukrýval guľometčík, ktorý tam mal cez vybúrané tehlu v múre dobrý výhľad na cestu od Báhoňa. Na šťastie však, napriek roz-

kazu, toto postavenie opustil skôr, než by vystrelil – inak by neprežil ani on, ani dom.

V nedeľné ráno ľudia trpeli v úzkosti a napätí, nevediac, čo sa bude v najbližších hodinách diať. Cez obec a podgrefskou cestou prechádzali v smere na Ompitál a Častú ustupujúce nemecké oddiely delostrelectva a tankov. Okolo pol deviatej otriasol dedinou ohlušujúci výbuch – to Nemci sústredili na školskom dvore muničiu, ktorú nestačili odviezť, a túto odpálili. Našťastie pritom nebol nik zranený, a Nemci, v zhone opúšťajúci Budmerice, si ani nevšimli na koňoch tadiaľ prechádzajúcu trojčlennú prieskumnú hliadku červenoarmejcov, ktorá sa, po získaní správ od občanov, vrátila smerom do Báhoňa. Ďalšie silné detonácie sa v polhodinových intervaloch ozývali po celý deň z letiska Pri Lipkách, kde Nemci

Pozostatok guľometného hniezda na dome č. 27.

ničili nahromadené strelivo a bomby. K vážnejším škodám na domoch a stavbách však pri prechode frontu nedošlo. Zastrelený bol jeden civil – podnotár Július Mendel v Báhoňi – po zákernom udaní.

Popoludní prichádzali ďalšie prieskumné hliadky, ktoré si u miestnych roľníkov vymenili unavené kone, a pokračovali ďalej k Modre. Večer dorazili prvé oddiely Červenej armády, no obec bola od priamych bojov uchránená. Okolo polnoci však nemecké lietadlá zhodili v dolnej časti obce malé protipechotné bomby. Niektoré z nich poškodili pomníky na cintoríne, ďalšie spadli do dvora Jozefa Tibenského a do príľahlej ulice, kde smrteľne zranili kapitána ČA, ktorý neskôr zraneniu podľahol.

Celú noc sa Budmericami ozýval dupot konských kopýt jazdeckých oddielov ČA. Druhého apríla otretej hodine ráno prišli väčšie motorizované jednotky s tankami a delostrelectvom, ktoré zaujalo palebné postavenia pri kaštielskej topoľovej aleji a pri cintoríne, na Chríbe. Počas celého

dňa ostreľovali z ťažkých diel a raketometov - katúšii nemecké kolóny na horských cestách v predhorí Malých Karpát.

Časť vojakov ČA spolu so štábom zostala v obci aj počas leta 1945, a za svoj hlavný stan si vybrali miestnu školu. Ubytovaní boli v domácnostiach aj v Kaštieli. Tam zostali, a v suteréne sa nepozorovane po dobu dvoch mesiacov skrývali, aj dvaja nemeckí vojaci. Z úkrytu vyšli, celí zarastení, až keď im pre poruchu vodovodu odstavili vodu. Ďalší vojak sa dlho skrýval v stohu slamy pri vištuckej ceste, odkiaľ zákerne zastreľil prechádzajúceho prieskumníka ČA. V Budmericiach padlo päť vojakov Červenej armády, ktorých pochovali na cintoríne. Po vojne ich telá exhumovali a previezli na bratislavský Slavín.

Po definitívnom oslobodení obce 2. apríla 1945, v spolupráci s vojenským veliteľstvom ČA, bol vytvorený Miestny národný výbor na čele s predsedom Jozefom Miškovičom.

(mb)

Pramene: kronikárske zápisy, spomienky Fr. Baxu

Naše vojnové obeť

Počas Slovenského štátu v obci prekvital čierny obchod s roľníckymi výrobkami. Komisár obce aj s podriadenými úradníkmi – notármi občas prížmúřili oči nad miestnymi „obchodníkmi“, no nebolo im po vôli keď prichádzali vykupovači z okolia. Jedným z nich bol Imrich Sečkář, ktorý pravidelne chodil do Budmeríc nakupovať od roľníkov mlieko, vajcia, mäso a potom ich predával v Bratislave. V tom čase pracoval na Obecnom úrade v Budmericiach vo funkcii podnotára Július Medlen a ten na príkaz komisára obce dohliadal na priekupníkov. Pretože I. Sečkář bol častým návštevníkom v obci o konflikty medzi nimi nebolo núdze.

Front sa blížil a J. Medlena ako dôstojníka v zálohe povolali do armády. Vo vojenskej posádke na Záhorí organizoval zákopové práce a pár dní

pred Veľkou nocou v roku 1945 prišiel navštíviť rodinu. Doma však nezostal a cez veľkonočnú nedeľu sa vracal späť na Záhorie, aby robotníkom na zákopových prácach vyplatil mzdu. Vybral sa na motorke v smere na Modru spolu s utekajúcimi Nemcami, avšak tam ho zajala predsunutá hliadka červenoarmejcov. V predhorí Malých Karpát boli zajatí nemeckí vojaci a v dlhých zástupoch pešo prechádzali cez dedinu. Keďže J. Medlen bol v uniforme slovenskej armády, tak ho ako zajatca zaradili do peletónu smerujúceho na východ. Pri prechádzaní cez Báhoň za dramatických okolností bol zastrelený (podrobnejšie v budúcom čísle).

Okrem neho v dôsledku vojnových udalostí prišli o život ešte ďalší civil. Po skončení vojny, keď sa naši občania vracali zo zajatia v nemeckých lág-

roch, dvaja zomreli v dôsledku nemocí získaných v nepredstaviteľne krutých podmienkach nacistických vyhladzovacích táborov. Vojak Jozef Vydra zomrel v Čechách počas návratu v nemocnici v Plzni a Martin Šottník už doma v Budmericiach. Jozef Čech zostal pri živote, avšak nevyliciteľne chorý. Frontový povstalecký vojak Karol Hyner bol zranený do pravej ruky a to ho zachránilo od zavlčenia do Nemecka. Po oslobodení obce ešte zahynul mladý chlapec pri výbuchu míny.

Aj po takmer sedemdesiatich rokoch rany z vojnového utrpenia sa nezacelili, preto spomínajme a vážme si obeť, položené za náš mierový život.

(mb)

Pramene: Kronikárske zápisy J. Miškoviča
Spomienky Fr. Baxu

Družba Budmerice - Kobylí na Morave? *Bolo to tak dávno...*

V druhej polovici päťdesiatych rokov mestá a obce okresov Bratislava – vidiek a Brno – venkov mali nadviazané družobné kontakty. Naša obec udržiavala veľmi srdečné, navzájom podnetné priateľské vzťahy s občanmi vzájomné vzťahy s malebnou obcou Kobylí na Morave.

Stretnutia futbalistov a našich divadelníkov pod vedením režiséra Michala Kunáka vždy prinášali obojstrannú radosť a pohodu. Nedávno našu izbičku navštívila pani z Kobylí s príbuznými. Porozprávala, ako jej rodičia hrali divadlo a stretávali sa s našimi občanmi u nás i v Kobylí. Po čase návštevy pri zmenách vo vedení obcí upadli, avšak učiteľ z ich školy si vyžiadal adresy našich detí a potom si navzájom dopisovali. Keď pán učiteľ deťom rozdával adresy, práve bola chorá a dostala adresu jedného chlapca z Budmeríc, s ktorým si písala na základnej, strednej a neviem či aj vysokej škole. Písanie postupne prerástlo v priateľstvo a napokon v lásku, ktorá vyústila do manželstva. Jej manžel Jožko Bohuš z Budmeríc však zomrel a tak s deťmi chodí k svojej rodine na Slovensko. A táto individuálna družba v rodine zostala a pokračuje.

V Kobylí majú podobné prostredie ako u nás, múzeum, zachovali si pekné kroje, sú tam vinári, divadelní ochotníci.

Kultúrny život v tejto vinohradníckej obci je úzko prepojený s folklórom.

Možno by bolo obojstranne prospešné k spolupráci sa vrátiť. Čo tak ísť spoznať túto peknú obec s dobrými ľuďmi?

A. Kadlečíková

Slovenský pohár detí a mládeže 2. kolo, Komárno

9. marca 2014 sa v Komárne konalo 2. kolo Slovenského pohára karate. Zúčastnilo sa ho 387 pretekárov z 53 klubov z celého Slovenska.

Náš karate klub reprezentovalo na tejto súťaži 5 pretekárov. Boli to Sonka Študencová, Ondrej Ciferský, Miška Antalcová, Dominika Antalcová a Sebastián Langoš. Sonička, ako jediná z našich karatistov, súťažila v kata aj v kumite. Ostatní štyria pretekári zápasili v kumite. Sebastián a Dominika boli na svojej prvej súťaži, Miška na druhej. Bojovali veľmi statočne. Najlepšie sa darilo Sonke Študencovej, ktorá obsadila v kumite 1. miesto a priniesla si domov zlatú medailu. Miška Antalcová sa umiestnila na 3. mieste v kumite a tešila sa tak zo svojej prvej bronzovej medaily. Títo piati pretekári dokázali svojimi výkonmi zaradiť klub KT NALÍ Budmerice na 15. miesto medzi 53 karate klubov Slovenska zúčastnených na súťaži.

G. Setnická

Narodili sa

Šimon Búda, Budmerice 290
 Michaela Braunová, Budmerice 514
 Lucia Kvaková, Budmerice 1265
 Adam Herchl, Budmerice 756
 Nina Žiačiková, Budmerice 694
 Filip Dobiš, Budmerice 642

Opustili nás

December 2013

František Pastucha, 84-ročný,
 Budmerice 12
 Anna Oscitá, 81-ročná,
 Budmerice 34
 Jan Mondek, 56-ročný,
 Budmerice 351

Január-apríl

Alexander Bratek, 68-ročný,
 Budmerice 536
 Oto Rampach, 52-ročný,
 Budmerice 23
 Rozália Doubravová, 99-ročná,
 Budmerice 425
 Božena Šalátová, 81-ročná,
 Budmerice 269
 Marta Fajnorová, 68-ročná,
 Budmerice 311
 Michal Sobol, 70-ročný,
 Budmerice 493
 Rozália Cingelová, 76-ročná,
 Budmerice 270
 Karol Oscitý, 79-ročný,
 Budmerice 68
 Kovačovič Peter, 49-ročný,
 Budmerice 80

Karol Oscitý

* 27. 7. 1935 † 28. 3. 2014

Odišiel navždy od nás spoluobčan, ktorý po celý život aktívne podporoval rozvoj našej obce. Až do posledných chvíľ sa živo zaujímal o všetko dianie prostredníctvom pravidelnej účasti na zasadnutiach Obecného zastupiteľstva, ktoré mu úprimne ďakuje za všetko dobré, čo pre rodinu i našu obec vykonal.

Češ' jeho pamiatke!

Naši jubilanti

65 rokov

Kunák Miroslav 403
 Vydra Jozef 522
 Hrdličková Helena 303

80 rokov

Magdolen Jaroslav 8

91 rokov

Patoprstá Sidónia 19

70 rokov

Baxa Jozef 378
 Hovančáková Agáta 751
 Šumská Mária 610
 Hudec Jozef 778
 Haršanyová Zita 494

92 rokov

Šebová Jozefa 69
 Červencová Agáta 11

93 rokov

Rášová Mária 629

75 rokov

Gajdoš Aladár 267
 Braunová Zita 517
 Šumský Ľudevít 330
 Kulifajová Margita 1122

94 rokov

Ondrejičková Mária 247

Kam, kedy za kultúrou a športom

APRÍL	30.	Streda	Stavanie mája – májová veselica Námestie R. Fábryho	
MÁJ	2.	Piatok	Branný viacboj žiakov ZŠ Futbalové ihrisko	
	3.	Sobota	Športová súťaž seniorov okresu Pezinok Areál Základnej školy	
	3.	Sobota	Národná slávnosť na Devíne – zájazd MS Mestská časť Devín	
	4.	Nedeľa	Uvítanie detí do života Kultúrny dom	
	10.	Sobota	Budmerická fazuľovica 2014 Areál kaštiela	
	11.	Nedeľa	Deň matiek Kultúrny dom	
	22.	Štvrtok	Oblasťná súťaž branného viacboja ZŠ Futbalové ihrisko	
	30.	Piatok	Medzinárodný deň detí Areál Základnej školy	
	JÚN	6.	Piatok	Retro deň – historické odevy Základná škola

Zopakujú naše seniorky úspechy spred roka zo športových hier na Fúgelke?

Výsledky 1. kola volieb prezidenta SR v Budmericiach

Počet zapísaných voličov 1 940
 Počet zúčastnených voličov 951
 Účasť voličov v percentách 49,02

1.	Fico Robert, doc. JUDr., CSc.	278 hlasov
2.	Kiska Andrej, Ing.	252 hlasov
3.	Procházka Radoslav, doc. JUDr., PhD.	203 hlasov
4.	Kňažko Milan	116 hlasov
5.	Hrušovský Pavol, JUDr.	31 hlasov
6.	Mezenská Helena, Mgr.	20 hlasov
7.	Fischer Viliam, prof. MUDr., CSc., FICS	13 hlasov
8.	Čarnogurský Ján, JUDr.	11 hlasov
9.	Behýl Jozef, Mgr.	6 hlasov
10.	Jurišta Ján, PhDr.	4 hlasy
11. a 12.	Bárdos Gyula a Šimko Jozef, JUDr.	2 hlasy
13.	Melník Milan, prof. RNDr., DrSc.	1 hlas
14.	Martinčko Stanislav	0 hlasov

Výsledky 2. kola volieb prezidenta SR v Budmericiach

Počet zapísaných voličov 1 983
 Počet zúčastnených voličov 1 115
 Účasť voličov v percentách 56,22

Počet platných hlasov odovzdaných kandidátom

Fico Robert, doc. JUDr., CSc.	452	40,75 %
Kiska Andrej, Ing.	657	59,24 %

INFORMÁCIA o čase a mieste konania volieb do Európskeho parlamentu

Obec Budmerice podľa § 20 zákona č. 331/2003 Z. z. o voľbách do Európskeho parlamentu v znení neskorších predpisov oznamuje, že:

- Voľby do Európskeho parlamentu sa budú konať v sobotu 24. mája 2014 od 7.00 hodiny do 22.00 hodiny.
- Miestom konania volieb do Európskeho parlamentu v okrsku č. 1 a v okrsku č. 2 je miestnosť v budove Kultúrneho domu, Budmerice č. 525 pre voličov bývajúcich v Obci Budmerice.

Program Kasiofestivalu

Divadlá a ich hry, ktoré uvidíme na Kasiopeafeste 2014

- LuNetrDlo** (Partizánska Ľubča): J. Janíček – Lupčastory
- LuNetrDlo**: J. Janíček – Rosencrantzová a Guildensternová sú už (prakticky) mŕtve
- Modranské kráľovské divadlo**: P. Fleischhacker – Zázračný liek, Nevídaná pomsta
- MoKraĎ** (Modra): P. Dobšínský – Sincový kôň
- Divadlo Zelienska** (Zvolen): František Reháč – Horí ohník horí
- Divadlo Zelienska**: P. Dobšínský – Rozprávka o hlúpej žene
- Divadlo Ívery** (Bratislava): Jiří Suchý – Elektrická bomba
- The Susie Haas Band** (Bratislava): Zuzana Haasová – Námornický kabaret

- DS Daxner** (Tisovec): I. Holub – Pohreb
- Divadlo na osmičke** (Nitra): H. Fačkovec – Kajco
- The-a(R)t-re** (Trnava): Slawomir Mrozek – Tango
- Divadlo A predsa...!** (Spišská Belá): M. Fečunda – Straty a nálezy
- Hriňovské divadlo** (Hriňová): Maja Zdurna Fabriková – Metamorfózy ženy
- Divadlo na zastávke** (Bratislava): J. G. Tajovský – Hriech
- Kremeň na ceste** (Levice): C. Goldoni – Mirandolina
- Divadlo Ludus**: Juraj Šebesta – Pozor dobrý pes

